

Haagse Haga Dagen Multiculturele zorg in de praktijk

Dezelfde zorgen, andere uitingen

Ali Lahdidioui, internist ouderengeneeskunde

Vakgroep Interne geneeskunde

Endocrinologie

Maarten van Aken

Lisanne van der Plas

Vasculaire geneeskunde

Ronne Mairuhu

Liselotte van der Pol

Mohamed Ahdi

Nefrologie

Luuk Rijzewijk

Marjolijn Van Buren

Irene van der Meer

Darius Soonawala

Sanne Vogels

Louis-Jean Vleming

Oncologie

Danny Houtsma

Cynthia Holterhues

Michiel Verboom

Denise Sampimon

Ouderengeneeskunde

Ali Lahdidioui

Joep Lagro

Geert Labots

Infectieziekten

Emile Schippers

Kees van Nieuwkoop

Acute internist

Edith Mense

Acute internist

Over ons

**Plas-Smans, Dr.
L.C.C.J. van der**
Internist

Pol, Dr. L.M. van der
Internist-vasculair
geneeskundige

Labots, G.
Internist

Lagro, Dr. J.
Internist

Lahdidioui, A.
Internist

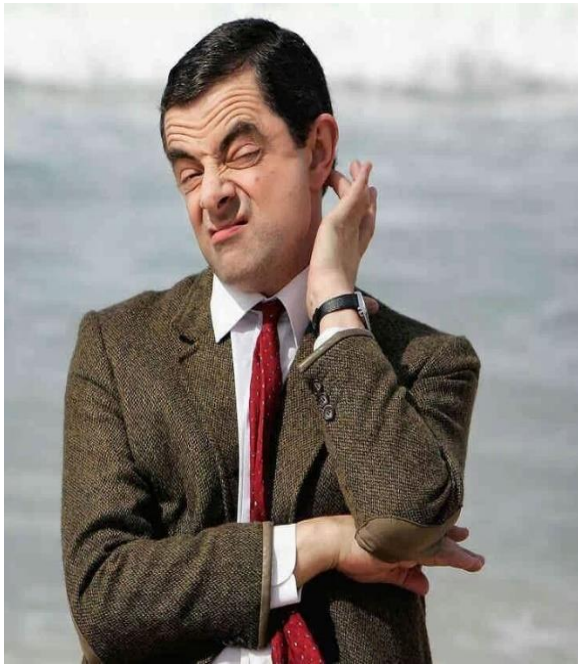
Waar denkt u aan bij het woord:

— 'multiculturele zorg'

DIVERSITY MATTERS

Gouden tip !

Den Haag

Nieuws Regio Sport Podcast Team West Weer Cultuur Dossiers

Alle maatregelen in Schilderswijk rond WK-wedstrijd Marokko op een rij

10 december 2022, 12:00 • 3 minuten leestijd

Grote steden zetten zich met maatregelen weer schrap voor WK-wedstrijd Marokko

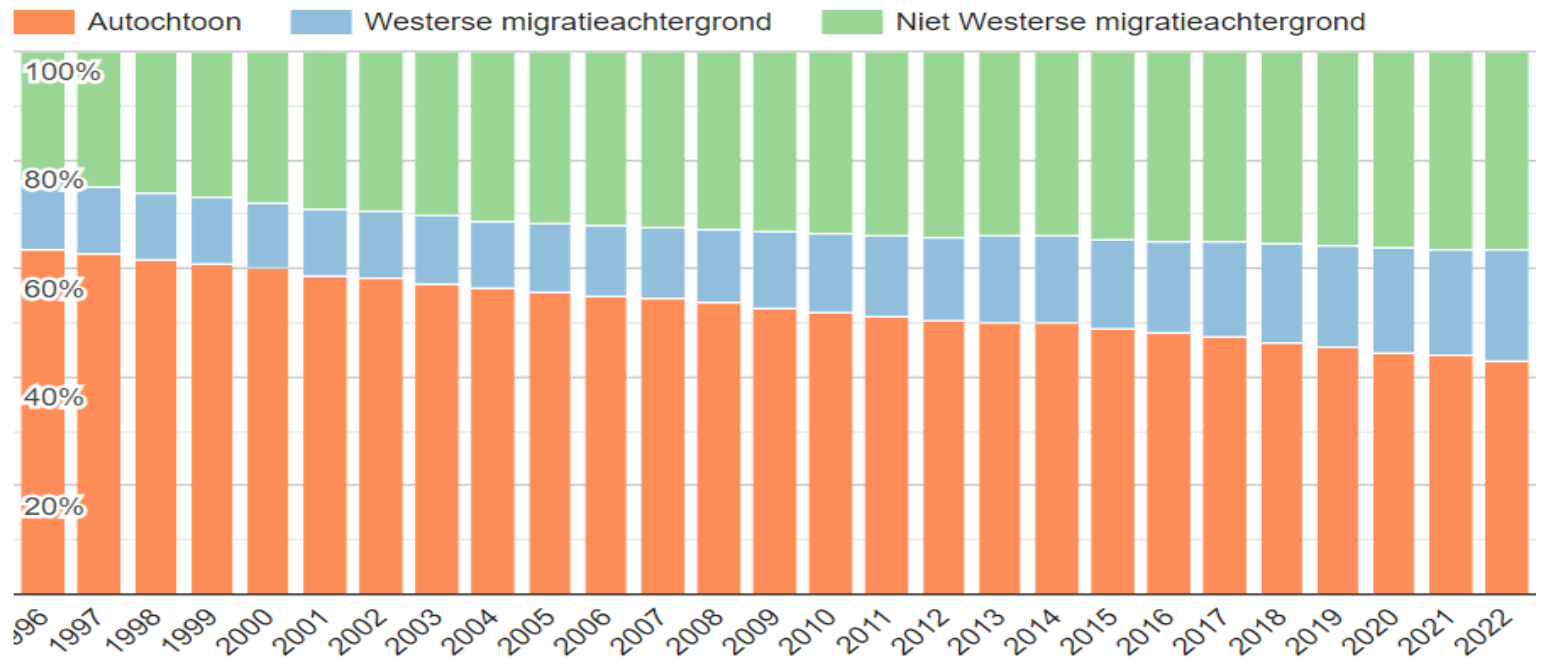
Milan Summer Festival in Haagse Zuiderpark weer een groot succes

Geplaatst op augustus 7, 2023

Den Haag

Autochtoon of migratieachtergrond: [🔗](#)

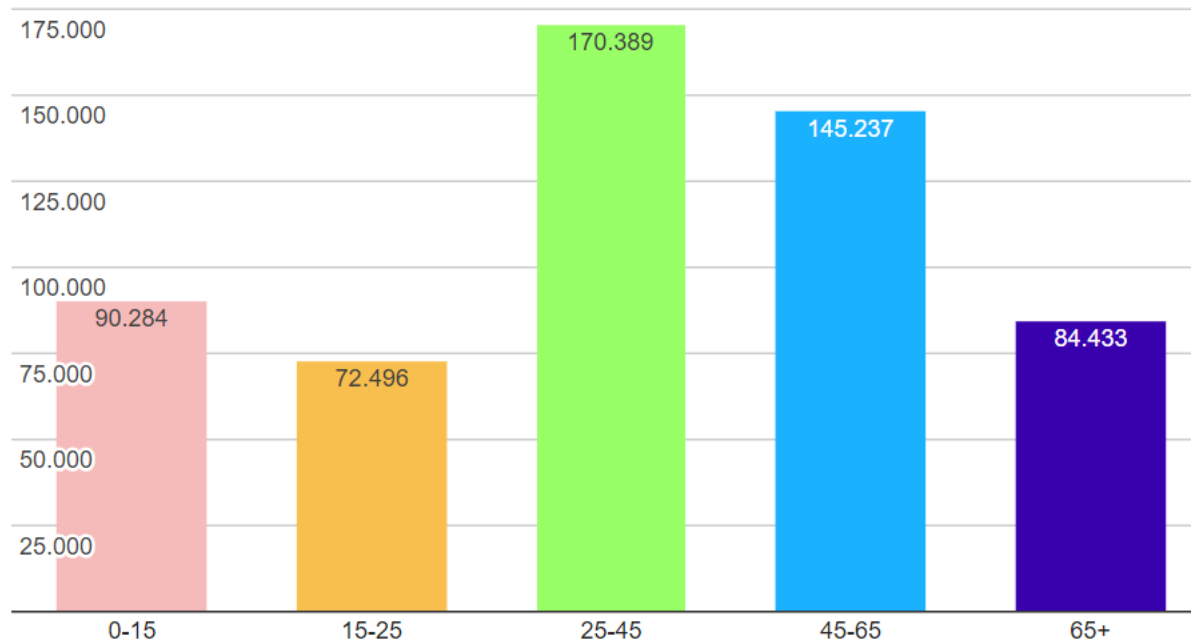
Autochtoon of migratieachtergrond in de gemeente Den Haag, 1996 tot en met 2022.
Verdeling van de bevolking naar autochtoon, migratie Westers en migratie niet Westers.

— Bron: <https://allecijfers.nl/gemeente/den-haag/#leeftijdsgroepen>

Den Haag

Inwoners naar leeftijd in de gemeente Den Haag [↗](#)

Bron: <https://allecijfers.nl/gemeente/den-haag/#leeftijdsgroepen>

Voorspelling van de toekomst

	1990	2020	2030
Totale bevolking (miljoen)	14,893	17,408	18,461
Ouder dan 65 jaar (miljoen)	1,906	3,393	4,234
Percentage	12,8	19,5	23

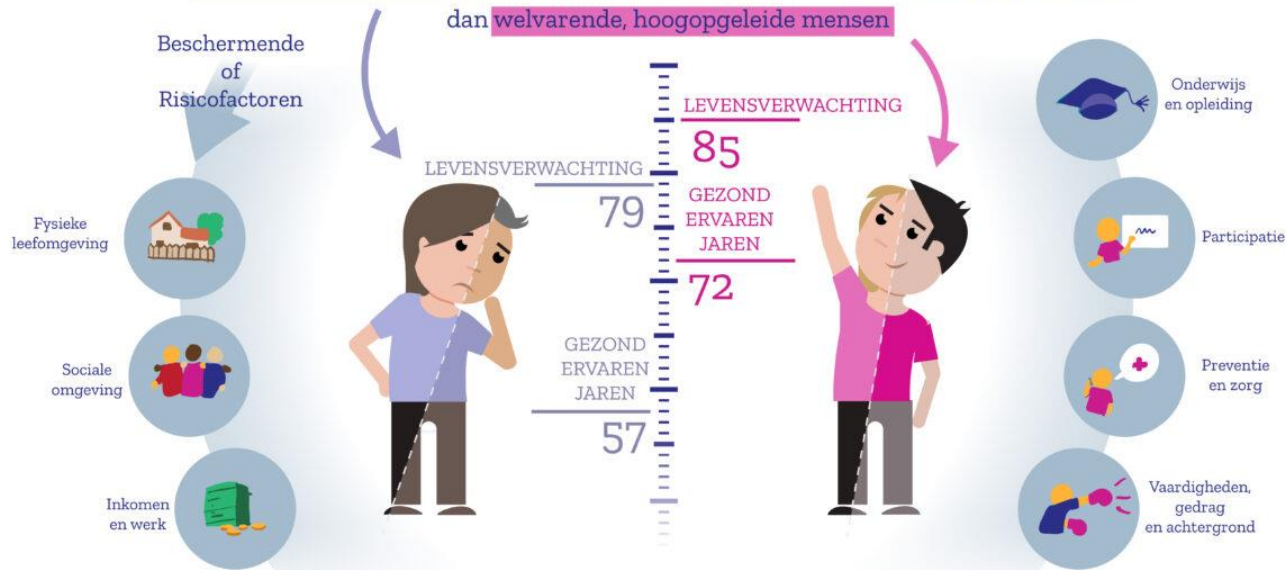
Aandacht voor de ouderen

Invloed op gezondheid

(Niet) even lang en gelukkig

Armere mensen met (vaak) een praktische opleiding leven gemiddeld zes jaar korter dan welvarende, hoogopgeleide mensen

Negen Oplossingen

- 1 Brede, domein-overstijgende aanpak
- 2 Differentieer waar nodig
- 3 Benut kansen in verschillende levensfasen
- 4 Werk samen met de mensen om wie het gaat
- 5 Werk persoonsgericht
- 6 Versterk geloof in eigen kunnen
- 7 Stuur op al doende leren
- 8 Investeer in monitoring en evaluatie
- 9 Werk aan borging van kennis en aanpakken

Benieuwd naar onze aanpak?
www.pharos.nl

“De” ..... patiënt

- ⊙ “De” Marokkaanse / Turkse / Surinaamse Nederlander (patiënt) bestaat niet !
- ⊙ De moslimpatiënt bestaat niet
- ⊙ De katholieke Hollander niet bestaat
- ⊙ Elk individu blijft uniek
- ⊙ Kennis nodig om ‘de ander’ te begrijpen

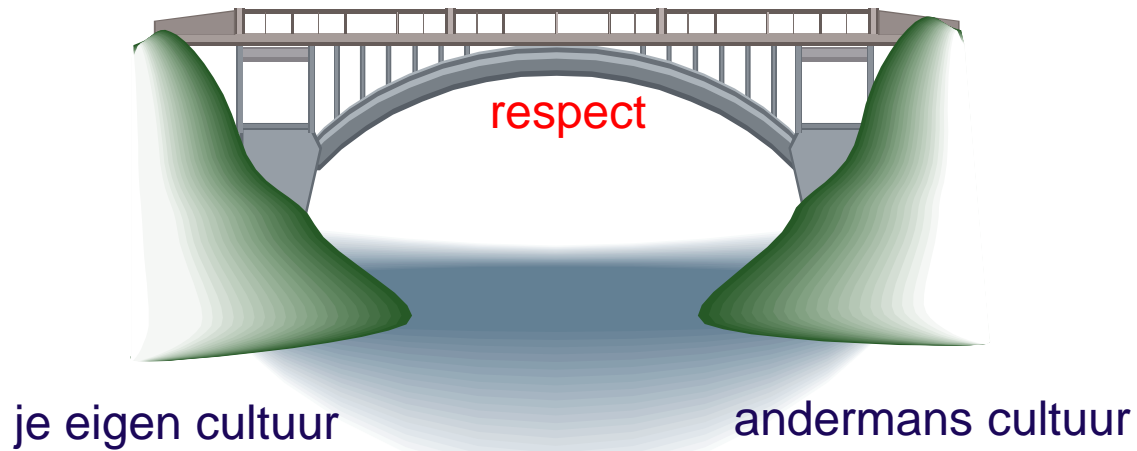

David Pinto – interculturele communicatie

Drie stappen model:

- ① Herken eigen normen en waarden
- ② Herken normen en waarden van de ander
- ③ Bedenk hoe je elkaar tegemoet kunt treden

Gemeenschappelijke belangen

Cultuur

Cultuur volgens Hofstede:

- De collectieve mentale programmering die de leden van een groep onderscheidt van die van andere groepen.

1^e en 2^e generatie

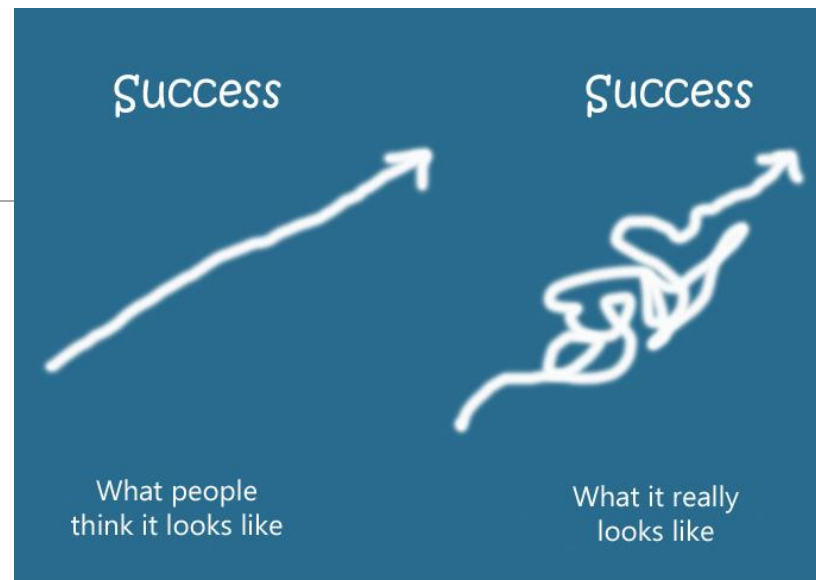
Papa, ik weet dat je je
schaamt voor mijn uiterlijk...

maar wees eerlijk, jij loopt ook
niet onopgemerkt over straat!

~~Gezondheidsproblemen~~ bij andere groepen

UITDAGINGEN !

Laaggeletterdheid

Binnenland

2,5 miljoen Nederlanders zijn laaggeletterd: 'Je komt niet mee in de samenleving'

foto: ANP

[Nieuws](#) > 2,5 miljoen Nederlanders zijn laaggeletterd: 'Je komt niet mee in de samenleving'

do 7 september 18:00

🕒 4 minuten

Ongeveer 2,5 miljoen Nederlanders hebben moeite met lezen en schrijven. En dat is een groot probleem: laaggeletterden vinden moeilijker een baan, leven ongezonder en hebben minder grip op geldzaken, vertelt Geke van Velzen, directeur van de Stichting Lezen en Schrijven, in *Villa VdB*. "Er zijn veel mensen die hier mee rondlopen. Je hebt leesvaardigheid op zoveel plekken nodig. We leven in een samenleving waar het heel vanzelfsprekend is dat iedereen dat kan."

STER ADVERTENTIE

Lezen ≠ begrijpen

ИНСУЛЬТ МОЖЕТ КОСНУТЬСЯ КАЖДОГО

Запомните простой текст,
который поможет распознать
и вызвать вовремя «скорую»

Не может улыбнуться?
Уголок рта опущен?

Не может поднять обе руки?
Одна ослабла?

Не может разборчиво
произнести свое имя?

У врачей есть только 4,5 часа
чтобы спасти жизнь больного.

ЗВОНИТЕ 03 | МТС 030 | БИЛАЙН 003 | МЕГАФОН 030

ОРБИ
www.orbifond.ru
facebook.com/orbifond

SMS-пожертвование в фонд ОРБИ.
Отправь сообщение на номер 3116:
orbi (пробел) сумма

Социально
активные
медиа

جمعية مرضى السكري لولاية فاس ASSOCIATION DES DIABÉTIQUES DE LA WILAYA DE FÈS

قد تكون مصابا بداء السكري وأنت لا تدري...
سارع بالكشف عنه!

سك 45 سنة فما فوق
ارتفاع الضغط
الدموي
ارتفاع نسبة الدهون
والكوليسترول
زيادة الوزن
سكر الحمل
قلة الحركة
عامل الوراثة

العنوان: الشارقة الطابق الأول العمارة 163 شارع الموحدين فاس
البريد الإلكتروني: a.d.w.f@hotmail.com
الهاتف: 0535-94-43-03

Lezen ≠ begrijpen ≠ toepassen

**Je gaat
het pas
zien als
je het
doorhebt**

**Over Crujff
en leiderschap**

Pieter Winsemius

BALANS

Artsen kiezen eenvoudiger woorden

De route in het ziekenhuis

Laagdrempelige zorg ?

Onbekendheid met zorgvoorzieningen

- ⊙ Pijn op de borst: Cardioloog
- ⊙ Wazig zien: Oogarts

- ⊙ Buikpijn:
  - » Chirurg ? Uroloog? Gynaecoloog?
  - » Internist ? MDL- arts?

- ⊙ Vergeetachtigheid:
  - » Psychiater ?
  - » Geriater ?
  - » Internist ouderengeneeskunde ?

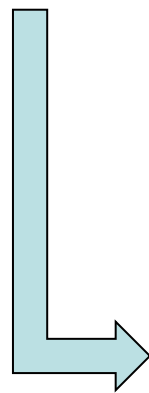

Online

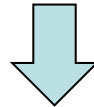

Mismatch

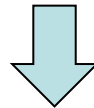
- Vaardigheden van patiënten ^{eisen aan} - vaardigheden van zorgprofessionals

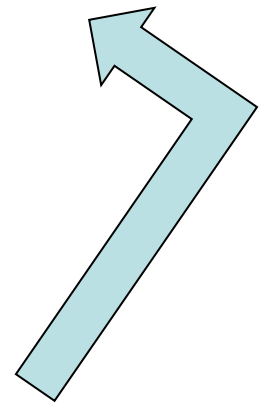
verantwoordelijkheid bij patiënt

verantwoordelijkheid bij professionals

verantwoordelijkheid bij organisaties

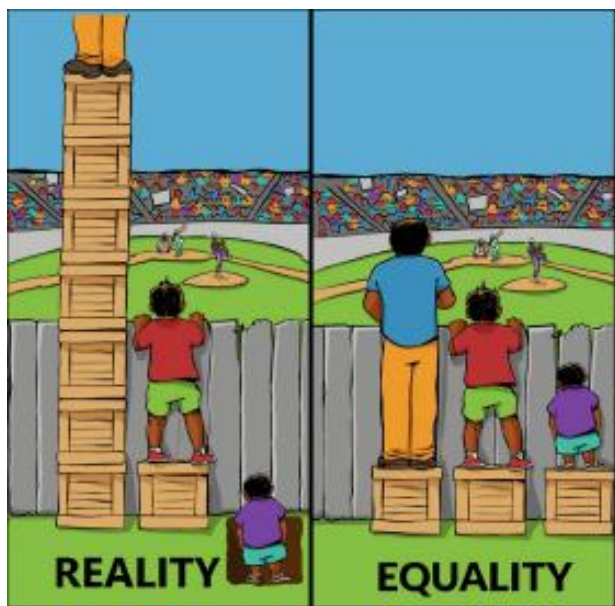
Stelling

“Ongelijkheid in de zorg dient bestreden te worden door het bieden van ongelijke behandeling”

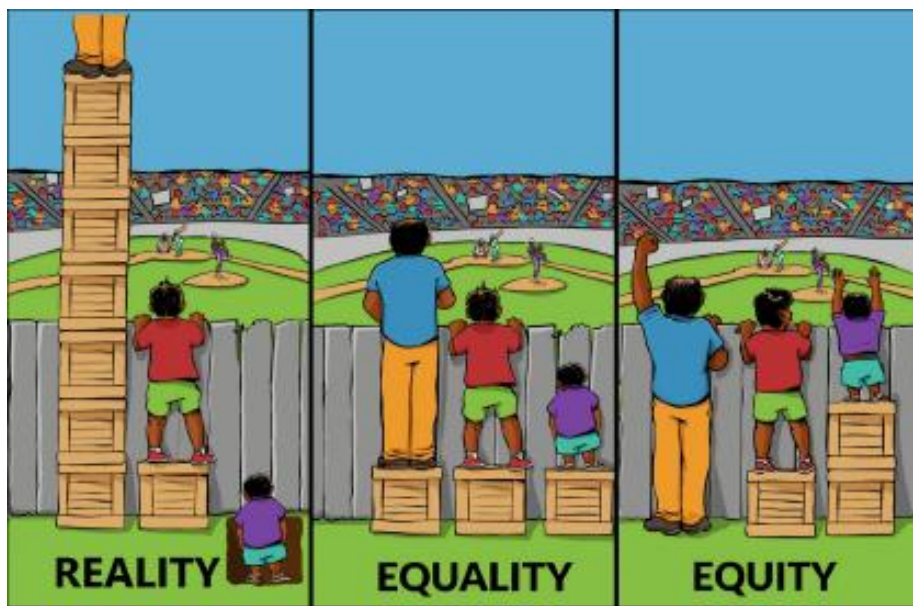
Ongelijkheid bestrijden door ongelijke behandeling

Ongelijkheid bestrijden door ongelijke behandeling

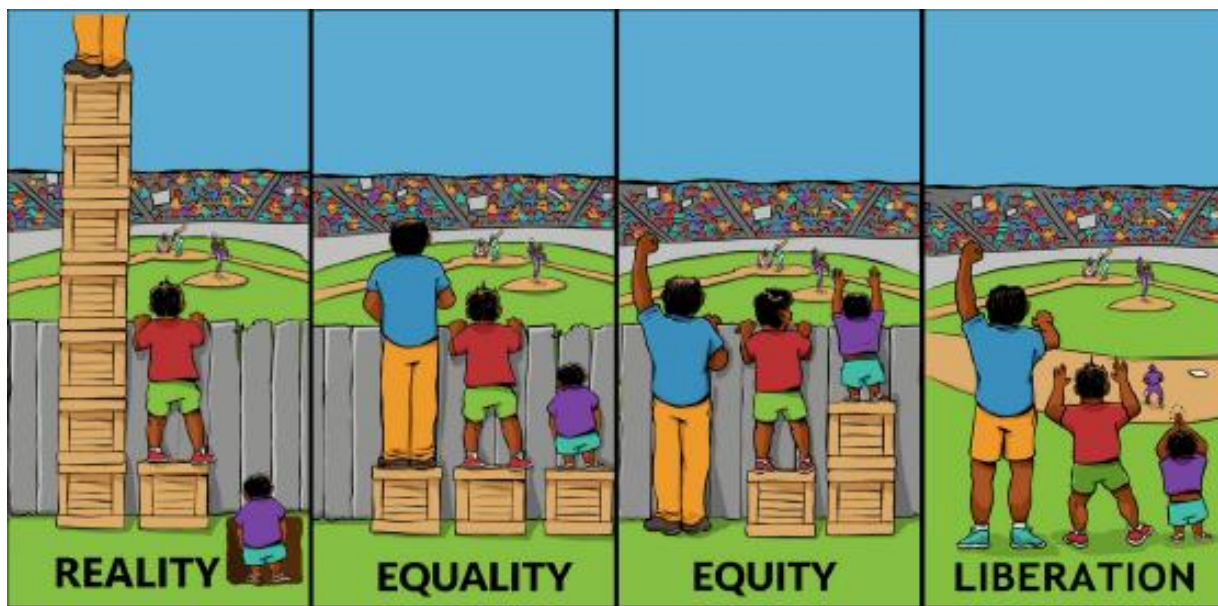

Ongelijkheid bestrijden door ongelijke behandeling

Ongelijkheid bestrijden door ongelijke behandeling

Verschillende perspectieven of toch niet ???

Ziektebeleving in de Islam

- ❑ De Profeet Mohamed (vrede zij met hem) leert in de overleveringen om goed om te gaan met de indeling van tijd. “Benut vijf (zaken) vóór vijf (andere zaken):
  - je **jeugd** vóór je **ouderdom**
  - je **gezondheid** vóór je **ziekte**
  - je **rijkdom** vóór je **armoede**
  - je **vrije tijd** vóór je **bezigheid** én
  - je **leven** vóór je **dood**.

- ❑ Is geen straf (verging) van God / Allah

- ❑ De Profeet Mohammed (vz mh) zei: “ **Geen ellende en ziekte treft de moslim, noch zorg, verdriet, schade of pijn, en zelfs geen doorn die hem prikt, of Allah zal vanwege dit enkele zonden van hem kwijtschelden.**”

- ❑ Is een waarschuwing; Weet wie je bent, waardeer je gezondheid en vergeet de zieken niet

Omgang met ouderen in de Islam

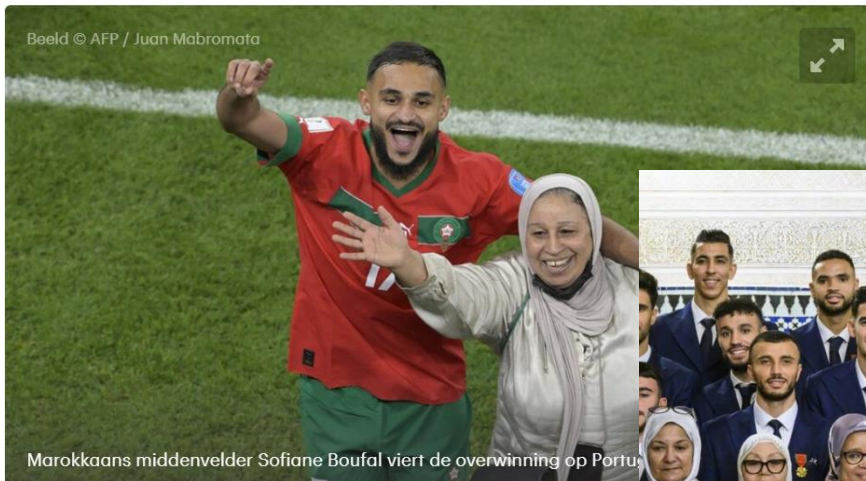
- ❑ De islam is een geloof waar de familie, het gezin en met name de ouders speciale aandacht krijgen: je moet ze liefhebben, tolereren in tijden van onenigheid en boven alles respecteren en zorg voor hen dragen.
- ❑ Het 'respecteren van ouderen' en 'respect voor ouderen'
- ❑ Het is belangrijk dat de oudere zich niet tot last voelt of zich schuldig voelt omdat men verzorgd wordt: dit moet dus stil, ongevraagd gebeuren.

Belangrijke rol van moeders in de Islam

Het geheime WK-wapen van Marokko: de moeders houden het moreel hoog

11 december 2022 18:14 • Aangepast 20 december 2022 21:04

Net binnen

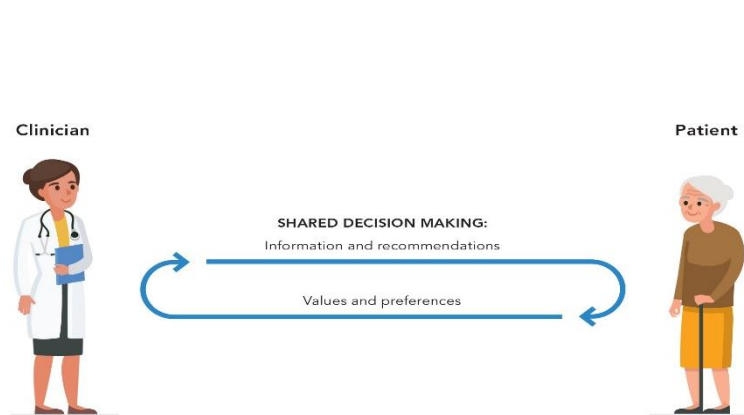
22:08 Jong Ajax geeft in extra tijd
voorsprong weg tegen FC Eindhoven

Fevenoord-directeur wilde 3-0-stand

Shared decision making (SDM)

- Ouders voeden hun kinderen op met liefde, respect en genade totdat zij een bepaalde leeftijd bereiken, zwakker en fragieler worden
- De zorgtaak gaat naar de kinderen
- De oudere neemt zelf geen beslissing en laat dit over aan het kind

Take home message (1/3)

- ⊙ Zorgaanbod in de zorg is onderhevig aan de populatie en zal de komende jaren (nog) meer veranderen
- ⊙ Laagletterdheid komt *ook* bij Nederlandse Nederlanders voor
- ⊙ Toon belangstelling in de patiënt
- ⊙ Luister met je oren, ogen, hart en gevoel
- ⊙ Veronderstel niet veel, durf te vragen
- ⊙ Respecteer wensen en behoeften

TAKE HOME MESSAGE (2/3)

- ⦿ Vraag naar culturele en religieuze gewoonten in thuisland
- ⦿ Wees oprecht nieuwsgierig
- ⦿ Geef begrijpelijke voorlichting op maat
  - Eenvoudige taal, aangepast aan niveau patiënt
  - Geen beeldspraak, spreekwoorden of gezegden
  - Directe taalgebruik = kwetsend en shockeren
  - Maximaal drie boodschappen in het consult, belangrijkste boodschap herhalen.

TAKE HOME MESSAGE (3/3)

- Interculturele en cultuursensitieve zorg ?
- Alleen samen bieden we de juiste zorg op de juiste plek.

de oma van

Loesje

Fatima

TAKE HOME MESSAGE (3/3)

- Interculturele en cultuursensitieve zorg ?
- Alleen samen bieden we de juiste zorg op de juiste plek.

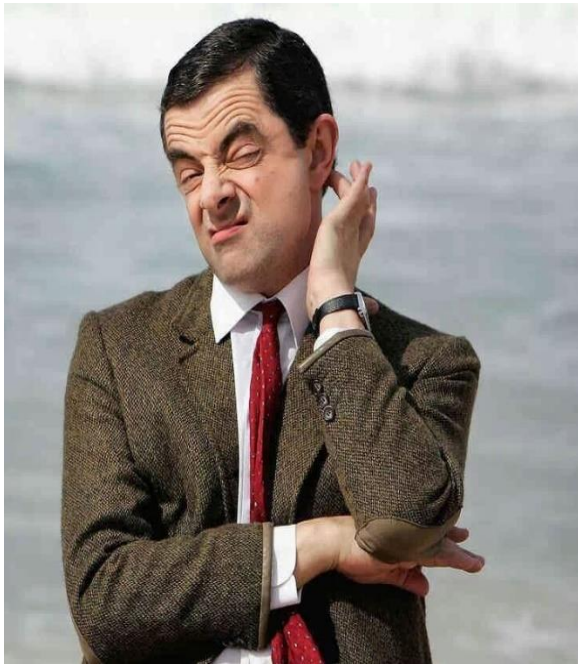

de oma van

Loesje

Fatima

Gouden tip !

Wees een oen:
open, eerlijk en nieuwsgierig

Laat oma thuis:
Opinies, meningen en adviezen

Neem ANNA mee:
Alles navragen,
niets aannemen

MUST

- 🕒 Ik heb een dokter in Marokko – Deze film laat zien hoe niet-westerse migranten omgaan met ziekte en dood. Bedoeld als voorlichting voor de huisarts, in Nederland en Marokko. Te bestellen via dokterinmarokko.nl
- 🕒 Ervaring met kanker kun je delen... | Pharos | Expertisecentrum Gezondheidsverschillen
- 🕒 Boek: Interculturele communicatie in de zorg, kinderarts Obihara

